



### **Inleiding**

Het Vlaamse Parlement heeft, na bespreking in de Commissie Economie en Werkgelegenheid, op 29 april 2004 het RESOC-SERR-ERSV decreet gestemd. Hiermee wordt een hervorming georganiseerd van het socio-economische streekbeleid in Vlaanderen. Nieuwe dobbelstenen met letterwoorden als RESOC, SERR en ERSV vervangen de oude dobbelstenen met de letterwoorden STC en SP R. STC stond voor Subregionaal Tewerkstellingscomité, SP R voor Streekplatform van een Regio, bv. Antwerpen, Waasland, Meetjesland, Leiestreek, ... De nieuwe letterwoorden staan voor: RESOC: Regionaal Economisch en Sociaal Overlegcomité, SERR: Sociaal Economische Raad van de Regio en ERSV: Erkend Regionaal Samenwerkingsverband.

De hervorming, neergelegd in dit decreet, is een uitvloeisel van het debat in de Vlaamse Regering Dewael I, II en Somers I rond *Beter Bestuurlijk Beleid* en rond de *kerntaken* van elk 'verkozen' bestuursniveau: het Vlaamse, het provinciale, het lokale. Dit zogenaamde kerntakendebat resulteerde in het bestuursakkoord van 25 april 2003 dat de onderlinge verhoudingen tussen deze drie bestuursniveaus stroomlijnde. Zo werd in overeenstemming met dit akkoord streekontwikkeling gedefinieerd als een aangelegenheid waarbij zowel lokale besturen als provinciale besturen betrokken partner zijn binnen een model van interbestuurlijke samenwerking ('co-governance').

Voor de hervorming van de overleg- en adviesorganen op het subregionale niveau is men uitgegaan van een spiegelmodel van het advies en overleggebeuren op het Vlaamse niveau. Het *Regionaal Economisch en Sociaal Overlegcomité (RESOC)* vormt het spiegelbeeld van het Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité (VESOC). Het Regionale bestuursniveau (lokale en provinciale besturen) ontmoet binnen het RESOC de regionale sociale partners en overlegt met hen, net zoals het Vlaamse Bestuursniveau binnen het VESOC de Vlaamse sociale partners ontmoet en met hen overleg pleegt. De *Sociaal Economische Raad van de Regio (SERR)*

is een autonoom bipartiet adviesorgaan dat het spiegelbeeld moet zijn van de Sociaal Economische Raad voor Vlaanderen (SERV). Het *Erkend Regionaal Samenwerkingsverband (ERSV)* is het 'juridisch vehikel', een vzw met rechtspersoonlijkheid, die de werkingssubsidies ontvangt en optreedt als juridische werkgever voor het personeel dat de 'secretariaatswerkzaamheden' van de RESOC en SERR moet opnemen. Het vroegere personeel werkzaam binnen STC's en Streekplatformen wordt juridisch binnen dit ERSV samengebracht, in concreto zullen zij binnen de regio werken en ondersteunen zij er de SERR en RESOC. Het samenbrengen van Streekplatform- en STC-personeel in één secretariaat ter ondersteuning van de nieuwe overleg- en adviesorganen symboliseert ook het bijeenbrengen van voorheen gescheiden initiatieven rond werkgelegenheid en economische streekexpansie. Het symboliseert het samenvoegen van, 'het (zachte) sociale' en 'het (harde) economische'.

De RESOC en SERR hebben het arrondissementele niveau als werkveld, de ERSV-vzw's worden georganiseerd op provinciale basis en vormen een platform voor overleg en acties rond bovenlokale (provinciale) thema's. Voor een schets van de globale socio-economische uitdagingen waarvoor de nieuwe overleg- en adviesorganen zich geplaatst zien, hebben we daarom de provincie als invalshoek genomen.

## **1** De arbeidsmarkt in de Vlaamse provincies

De vijf provinciale arbeidsmarkten hebben zulke specifieke karaktertrekken die daarenboven onderling sterke verschillen vertonen waardoor de arbeidsmarkt in Vlaanderen nooit een optelsom kan zijn van de vijf subregio's.<sup>1</sup> Daarom ook is een aparte benadering nuttig. We bekijken de arbeidsmarkt in de Vlaamse provincies anno 2002 en gaan na in hoeverre ze vooruit (of achteruit) gegaan zijn in vergelijking met 1997.<sup>2</sup>

- 
- 1 Voor een uitgebreide bespreking van de arbeidsmarkt in alle Belgische provincies, verwijzen we naar: Tratsaert, K., Booghmans, M. en Stevens, E. (2002) Lokale arbeidsmarkten in België op de kaart gezet, Jaarreeks 2002, De arbeidsmarkt in Vlaanderen, deel 3. Leuven.
  - 2 De bespreking van de provinciale arbeidsmarkten is gebaseerd op administratieve cijfers. Omwille van de hervorming naar de multifunctionele aangifte (DMFA) zijn er nog geen nieuwe cijfers voor de werkenden in 2003. De cijfers voor 2002 zijn de meest recente beschikbare cijfers.

Tabel 10.1

Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad (Vlaams Gewest en de provincies; 1997-2002)<sup>3</sup>

	Werkzaamheidsgraad		Werkloosheidsgraad	
	2002 (%)	Evolutie 97-02 (ppn)	2002 (%)	Evolutie 97-02 (ppn)
Antwerpen	65,0	+3,1	8,1	-2,2
Vlaams-Brabant	68,3	+2,3	5,2	-1,7
West-Vlaanderen	68,5	+2,4	5,8	-1,7
Oost-Vlaanderen	68,3	+3,0	7,0	-2,4
Limburg	62,3	+3,5	8,1	-3,8
<b>Vlaams Gewest</b>	<b>66,6</b>	<b>+2,9</b>	<b>6,9</b>	<b>-2,3</b>

Bron: NIS Bevolkingsstatistieken, NIS Volkstelling, RIZIV, RSZ-LATG, RSZPPO, RSVZ, NIS EAK en VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

In 2002 kende het Vlaams Gewest gemiddeld een werkzaamheidsgraad van 66,6% en een werkloosheidsgraad van 6,9%. Deze graden zijn er op vooruitgegaan sinds 1997. De werkzaamheidsgraad is gestegen (+2,9 ppn) terwijl de werkloosheidsgraad gedaald is (-2,3 ppn). Het gaat met andere woorden telkens om een positieve evolutie. We moeten echter in gedachten houden dat de beschouwde periode, toch zeker tot 2000, een economisch gunstige periode was. In 2003 kende de Vlaamse werkzaamheidsgraad een daling, de Vlaamse werkloosheidsgraad kende reeds vanaf 2002 een stijging die zich voortzette in 2003.<sup>4</sup>

 Hfdst. 2

De vijf Vlaamse provincies volgen deze algemene evolutie, maar toch zijn er een aantal lichte afwijkingen te bespeuren. De provincie Limburg is de hekkensluiter van het Vlaams Gewest. De lage werkzaamheidsgraad (62,3%) is voornamelijk te wijten aan een zeer lage werkzaamheidsgraad bij vrouwen: 51,9% ten opzichte van 57,8% gemiddeld in Vlaanderen. Maar ook de mannelijke werkzaamheidsgraad ligt in Limburg lager dan het Vlaamse gemiddelde (72,3% tegenover 75,1%). De hoge werkloosheidsgraad in de provincie Limburg is dan weer volledig op conto te schrijven van de vrouwelijke werkloosheid. In Limburg is namelijk 11,3% van de vrouwelijke beroepsbevolking werkloos, in vergelijking met 8,5% gemiddeld in Vlaanderen. De mannelijke werkloosheidsgraad loopt in Limburg gelijk met het Vlaamse gemiddelde (respectievelijk 5,7% en 5,6%). Wel boekt Limburg de grootste vooruitgang in de periode 1997-2002. De werkzaamheidsgraad kent een sterker dan gemiddelde stijging en de werkloosheidsgraad een sterker dan gemiddelde daling. De provincie Lim-

3 Omdat we de arbeidsmarkt op subregionaal niveau bekijken, gebruiken we graden die berekend zijn op basis van administratieve data. De graden komen dus niet overeen met de graden op basis van de EAK-data die in de andere hoofdstukken van dit jaarboek gebruikt worden.

4 Voor een overzicht van gedetailleerd cijfermateriaal dat gebruikt wordt in dit hoofdstuk verwijzen we naar [www.steunpuntwav.be](http://www.steunpuntwav.be), rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2004, Jaarboek, Cijferbijlage.

burg heeft meer van de periode van hoogconjunctuur kunnen profiteren en heeft haar kloof met Vlaanderen verkleind. Vanaf 2001 komen we echter in een minder gunstige economische periode. De evolutie van het aantal nwwz leert ons dat het aantal nwwz in Limburg reeds in 2002 en ook in 2003 sterker steeg dan gemiddeld in Vlaanderen. Hieruit blijkt dus dat Limburg sterker reageert op conjunctuurschommelingen.

Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen zijn de topprovincies van het Vlaams Gewest. Ze hebben allebei een werkzaamheidsgraad die ongeveer twee procentpunten hoger ligt dan gemiddeld in Vlaanderen. Sinds 1997 is de werkzaamheidsgraad in Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen minder dan gemiddeld gestegen. De werkzaamheidsgraad zat in 1997 al op een hoog niveau. Het percentage werklozen in de beroepsbevolking is het laagst in Vlaams-Brabant (5,2%), op de voet gevolgd door West-Vlaanderen (5,8%). De daling van de werkloosheid is in Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen minder sterk dan gemiddeld, maar de werkloosheid lag er in 1997 ook al op een lager niveau.

De werkzaamheidsgraad in Oost-Vlaanderen haalt het niveau van Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen en ligt dus hoger dan gemiddeld in Vlaanderen. Wat de werkloosheidsgraad betreft, heeft Oost-Vlaanderen een gemiddelde Vlaamse score. De evolutie van de werkzaamheids- en werkloosheidsgraad in Oost-Vlaanderen lopen gelijk met het Vlaamse gemiddelde. Antwerpen scoort minder dan het Vlaamse gemiddelde. De werkzaamheidsgraad ligt iets onder het Vlaamse gemiddelde, en de werkloosheidsgraad ligt gelijk met die van Limburg en dus een stuk hoger dan gemiddeld. In tegenstelling tot Limburg is de hoge werkloosheidsgraad te wijten aan een hoge werkloosheidsgraad bij zowel mannen als vrouwen (respectievelijk 6,8% en 9,8%). Ze ligt telkens iets meer dan één procentpunt hoger dan het Vlaamse gemiddelde. De werkzaamheids- en werkloosheidsgraad in Antwerpen kennen een gemiddelde evolutie.

## 2 *Ongelijkheid in de provincies*

Een andere indicator om de provincies in kaart te brengen is de ongelijkheid tussen de werkzaamheids- en de werkloosheidsgraden van de gemeenten binnen een provincie.<sup>5</sup> Dit houdt in dat we voor elke provincie bekijken in hoeverre de werkzaamheids- en werkloos-

---

5 Voor de methodologische achtergrond van dit hoofdstuk, verwijzen we naar [www.steunpuntwav.be](http://www.steunpuntwav.be), rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2004, Jaarboek, Methodologie.

heidsgraden in de gemeenten uiteen liggen. Om vertekeningen te vermijden, sluiten we de gemeenten met de 10% hoogste en de 10% laagste graden uit. Zo kunnen we de 'middengroep' bepalen waar de 80% middelste gemeenten van een provincie zich situeert. Verder geven we ook de evolutie van deze ongelijkheid ten opzichte van 1997.

## 2.1 Werkzaamheidsgraad

Achter de hoge werkzaamheidsgraad in West-Vlaanderen schuilen heel wat verschillen tussen de gemeenten onderling. Er zijn gemeenten met een zeer hoge werkzaamheidsgraad en gemeenten met een eerder lage werkzaamheidsgraad. De provincie West-Vlaanderen kent namelijk de grootste ongelijkheid over de gemeenten. Binnen de door ons afgebakende middengroep is de hoogste werkzaamheidsgraad 72,3% (Ruisselede en Lichtervelde). De gemeente met de laagste werkzaamheidsgraad van de middengroep, Nieuwpoort, ligt hier elf procentpunten onder en kent dus een werkzaamheidsgraad van 62,3%. Bovendien is West-Vlaanderen de enige provincie waar deze spreiding sinds 1997 vergroot is. De werkzaamheidsgraad ligt gemiddeld in de provincie iets hoger dan in 1997 en er zijn ook meer gemeenten met een hogere werkzaamheidsgraad.

Tabel 10.2

Ongelijkheid tussen de gemeenten volgens werkzaamheidsgraad (Vlaams Gewest en de provincies; 1997-2002)

	Laagste waarde (D1) (%)	Hoogste waarde (D9) (%)	Ongelijkheid (interdecielafstand)	
			2002 (ppn)	Evolutie '97-'02 (ppn)
Antwerpen	62,5	69,7	7,2	-0,5
Vlaams-Brabant	64,0	72,6	8,6	-0,4
West-Vlaanderen	62,3	73,3	11,0	+1,0
Oost-Vlaanderen	65,5	72,4	6,9	-0,9
Limburg	58,6	67,5	8,9	-0,3
<b>Vlaams Gewest</b>	<b>62,1</b>	<b>72,3</b>	<b>10,2</b>	<b>-0,2</b>

Bron: NIS Bevolkingsstatistieken, NIS Volkstelling, RIZIV, RSZ-LATG, RSZPPO, RSVZ en NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

In de andere provincies liggen de werkzaamheidsgraden van de gemeenten dichter bij elkaar. West-Vlaanderen is de enige provincie waar de ongelijkheid groter is dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Bij de verdeling van alle Vlaamse gemeenten horen de West-Vlaamse gemeenten met zeer hoge werkzaamheidsgraden wel allemaal bij de hoogste 10% en horen bijgevolg niet meer bij de middengroep. De provincie heeft dus meer uitgesproken uitschie-

ters onder haar gemeenten, die uitgevlakt worden als we alle Vlaamse gemeenten samen bekijken. In Oost-Vlaanderen liggen de werkzaamheidsgraden van de gemeenten het dichtst bij elkaar. Het gaat om een verschil van 6,9 ppn. De verschillen zijn er het sterkst afgenomen sinds 1997.

## 2.2 Werkloosheidsgraad

De werkloosheidsgraad van de 80% middelste gemeenten van het Vlaams Gewest ligt tussen 3,7% en 7,4%. Het verschil tussen de laagste en hoogste werkloosheidsgraad van deze middengroep bedraagt dus 3,7 ppn. De ongelijkheid is het grootst in Limburg en het kleinst in Vlaams-Brabant. De ongelijkheid van de werkloosheidsgraad over de Vlaamse gemeenten is sinds 1997 een heel stuk kleiner geworden (-2,6 ppn). Dit geldt in het bijzonder voor de provincie Antwerpen (-2,5 ppn). Ook in de andere provincies is de ongelijkheid kleiner geworden in vergelijking met 1997.

Tabel 10.3

Ongelijkheid tussen de gemeenten volgens werkloosheidsgraad (Vlaams Gewest en de provincies; 1997-2002)

	Laagste waarde (D1) (%)	Hoogste waarde (D9) (%)	Ongelijkheid (interdecilafstand)	
			2002 (ppn)	Evolutie '97-'02 (ppn)
Antwerpen	4,0	7,2	3,2	-2,5
Vlaams-Brabant	3,4	6,5	3,1	-1,2
West-Vlaanderen	3,5	7,3	3,8	-1,7
Oost-Vlaanderen	3,7	7,3	3,6	-1,1
Limburg	5,3	9,0	4,0	-1,3
<b>Vlaams Gewest</b>	<b>3,7</b>	<b>7,4</b>	<b>3,7</b>	<b>-2,6</b>

Bron: VDAB, NIS Bevolkingsstatistieken, NIS Volkstelling, RIZIV, RSZ-LATG, RSZPPO, RSVZ en NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

### 3 De loontrekkende werkgelegenheid in de provincies onder de loep genomen

In deze paragraaf bekijken we de werkgelegenheid in de provincies van dichterbij. We gebruiken aanwezigheidsindexen (A.I.) om na te gaan hoe de provincies en gemeenten zich ten aanzien van elkaar situeren. De aanwezigheidsindex duidt per provincie aan of er in Vlaanderen meer of minder jobs zijn in verhouding tot de bevolking op arbeidsleeftijd. Daartoe wordt de verhouding tussen enerzijds het aantal arbeidsplaatsen in de provincie en anderzijds het totaal aantal personen op arbeidsleeftijd in die provincie vergeleken met dezelfde verhouding voor het Vlaams Gewest (AI=1,00).

De **aanwezighedsindex** kan als volgt worden geïnterpreteerd:

- Waarde < 1: het aantal arbeidsplaatsen ligt in de betrokken provincie lager dan gemiddeld in Vlaanderen; m.a.w. de werkgelegenheid is in deze provincie minder sterk aanwezig;
- Waarde = 1: het aantal arbeidsplaatsen in de betrokken provincie is gelijk aan het gemiddelde in Vlaanderen; m.a.w. de provincie kent een normale aanwezigheid van de werkgelegenheid;
- Waarde > 1: het aantal arbeidsplaatsen is in de betrokken provincie groter dan gemiddeld in Vlaanderen; m.a.w. de werkgelegenheid is in deze provincie sterker aanwezig.

De aanwezigheidsindex kan tevens verfijnd worden naar sector en gemeente. Ze geeft weer hoe de werkgelegenheid in de betrokken sector van de provincie of gemeente 'aanwezig' is in vergelijking met Vlaanderen.

We geven per provincie een beeld van de loontrekkende werkgelegenheid in 2002 en de evolutie sinds 1997 (tabel 10.4).<sup>6</sup> In Vlaanderen moeten zowel de primaire als de secundaire sector aan jobs inboeten. De quartaire en vooral de tertiaire sector kennen een sterke uitbreiding van hun jobaanbod in de periode 1997-2002.

6 De aanwezigheidsindexen naar gemeente, arrondissement en subsector zijn opgenomen in de cijferbijlage.

Tabel 10.4

Aanwezigheidsindex, aantal jobs en de evolutie van het aantal jobs (Vlaams Gewest en de provincies; 1997-2002)

		A.I.	Aantal jobs	Evolutie 1997-2002	
		2002	2002	(n)	(%)
Vlaams Gewest	Totaal	1,00	1 988 100	+162 200	+8,9
	Primaire sector	1,00	25 300	-700	-2,8
	Secundaire sector	1,00	563 000	-7 700	-1,4
	Tertiaire sector	1,00	759 500	+100 000	+15,2
	Quartaire sector	1,00	639 100	+74 700	+13,2
Antwerpen	Totaal	1,11	606 000	+45 800	+8,2
	Primaire sector	0,84	5 800	+1 000	+20,9
	Secundaire sector	1,11	172 400	-6 200	-3,5
	Tertiaire sector	1,18	248 100	+30 100	+13,8
	Quartaire sector	1,02	179 300	+22 100	+14,0
Vlaams-Brabant	Totaal	0,97	329 000	+39 400	+13,6
	Primaire sector	0,61	2 600	-100	-2,7
	Secundaire sector	0,59	56 400	-2 800	-4,7
	Tertiaire sector	1,31	170 900	+31 000	+22,2
	Quartaire sector	0,90	98 900	+11 800	+13,5
West-Vlaanderen	Totaal	1,03	378 000	+28 200	+8,1
	Primaire sector	1,00	4 700	+300	+7,7
	Secundaire sector	1,17	122 200	+700	+0,5
	Tertiaire sector	0,89	124 900	+13 500	+12,1
	Quartaire sector	1,07	126 200	+14 300	+12,7
Oost-Vlaanderen	Totaal	0,92	417 700	+29 900	+7,7
	Primaire sector	0,75	4 400	+500	+12,9
	Secundaire sector	0,98	126 500	-2 100	-1,7
	Tertiaire sector	0,78	135 300	+15 400	+12,9
	Quartaire sector	1,03	151 100	+17 200	+12,8
Limburg	Totaal	0,93	257 400	+19 000	+7,9
	Primaire sector	2,22	7 800	-2 500	-24,3
	Secundaire sector	1,09	85 500	+2 700	+3,3
	Tertiaire sector	0,76	80 300	+10 000	+14,2
	Quartaire sector	0,94	83 500	+9 400	+12,7

Bron: RSZ en NIS (Bewerking Steunpunt WAV)

### 3.1 ■ ■ *Antwerpen: geliefd bij pendelaars*

In Antwerpen zijn er meer jobs ten opzichte van de bevolking op arbeidsleeftijd dan gemiddeld in Vlaanderen (AI=1,11). De combinatie met een lagere werkzaamheidsgraad doet concluderen dat niet enkel de Antwerpse bevolking kan genieten van dit jobaanbod. Veel



arbeidsplaatsen worden ingevuld door pendelaars. Het aantal jobs in de provincie Antwerpen is sinds 1997 toegenomen met 8,2 ppn.

Jobs in de primaire sector zijn minder sterk vertegenwoordigd in de provincie Antwerpen dan in Vlaanderen. Maar sinds 1997 zijn er wel jobs in de primaire sector bijgekomen in Antwerpen terwijl de sector in Vlaanderen aan jobs verliest.

De secundaire sector is sterker dan gemiddeld in Vlaanderen vertegenwoordigd in de provincie Antwerpen. De opvallendste subsectoren in de provincie zijn de chemische industrie en de vervaardiging van elektrische machines en apparaten. De sector heeft sinds 1997 meer aan jobs moeten inboeten dan gemiddeld in Vlaanderen. Een groot deel van de jobmassa is te vinden in grote buitenlandse bedrijven met beslissingscentra buiten de provincie, waardoor de provincie Antwerpen conjunctuurgevoeliger is dan bijvoorbeeld West-Vlaanderen. Het jobverlies situeerde zich dan ook voornamelijk in 2002 wanneer de ongunstige conjunctuur reeds een feit was.

Ook de tertiaire sector is sterk vertegenwoordigd in Antwerpen. De haven trekt naast industrie ook veel jobs in de commerciële dienstensector aan. De evolutie van het aantal jobs in de tertiaire sector in Antwerpen neemt sterk toe (+13,8 ppn), maar blijft onder de evolutie in Vlaanderen (+15,2 ppn). Na Vlaams-Brabant is Antwerpen de provincie met de sterkste vertegenwoordiging van tertiaire activiteiten. De quartaire sector is in Antwerpen even sterk aanwezig als gemiddeld in het Vlaams Gewest. De sector stijgt sinds 1997 met 14 ppn, wat een sterkere stijging is dan gemiddeld in Vlaanderen (+13,2 ppn).

### 3.2 ■■ Vlaams-Brabant: de diensten

De provincie Vlaams-Brabant profiteert voornamelijk van de nabijgelegen hoge werkgelegenheid in Brussel en heeft daarom goede resultaten op het vlak van werkzaamheid en werkloosheid. Vlaams-Brabant is de provincie met de hoogste pendelintensiteit met als voornaamste eindbestemming Brussel. Vlaams-Brabant heeft een iets kleiner aanbod aan arbeidsplaatsen dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Maar het is ook de provincie die de sterkste stijging kent van het aantal jobs in de beschouwde periode (+13,6 ppn). Hfdst. 19

De provincie heeft een uitgebreid aanbod aan tertiaire arbeidsplaatsen. Ze heeft vele troeven om een goede voedingsbodem te vormen voor de tertiaire sector: de aanwezigheid van de luchthaven, kenniscentra en de centrale ligging dicht bij Brussel. De commerciële diensten-

sector domineert vooral het arrondissement Halle-Vilvoorde, in Zaventem, Machelen en Vilvoorde. De voorbije vijf jaar kende de sector nog een enorme expansie in Vlaams-Brabant ondanks het faillissement van Sabena in 2001. De impact van dit faillissement is echter wel te merken als we de evolutie van het aantal jobs bekijken tussen 2001 en 2002. In dit laatste jaar kende de sector toch een verlies van ongeveer 6 300 jobs (-3,5 ppn). Ook het jobverlies bij DHL kan in de komende jaren haar impact tonen op het tertiaire jobaanbod in Vlaams-Brabant.

De andere sectoren komen minder dan gemiddeld voor in Vlaams-Brabant. Toch zijn er een aantal streken in Vlaams-Brabant met een concentratie van jobs in een bepaalde sector. In het arrondissement Leuven is er bijvoorbeeld een hoge vertegenwoordiging van jobs in de quataire sector met als voornaamste werkgever de universiteit. Ten oosten van Leuven vinden we een landelijk gebied waar de primaire sector sterk vertegenwoordigd is (land- en tuinbouwactiviteiten). De secundaire sector is zeer zwak vertegenwoordigd in Vlaams-Brabant en kende sinds 1997 een sterker dan gemiddelde daling. Enkel Drogenbos, Zaventem, Machelen, Beersel, Kapelle-op-den-bos en Tienen zijn gemeenten waar meerdere grote ondernemingen voor jobs zorgen in de secundaire sector.

### 3.3 ■ ■ West-Vlaanderen: de West-Vlaamse degelijkheid


West-Vlaanderen is een topprovincie met een degelijk jobaanbod, veel werkenden en weinig werklozen. Enkel de kuststreek heeft het wat moeilijker dan de rest van de provincie. De primaire sector is gemiddeld vertegenwoordigd in West-Vlaanderen en kende in de periode 1997-2002 een stijging terwijl het primaire jobaanbod in Vlaanderen daalde. In absolute aantallen bleef de stijging eerder beperkt.

Voorals jobs in de secundaire sector zijn sterk vertegenwoordigd in West-Vlaanderen (AI=1,17). Het gaat dan voornamelijk om Zuid-West-Vlaanderen met als belangrijkste arrondissementen Kortrijk, Tielt en Roeselare waar de textielsector, ondanks de sluitingen in de beschouwde periode, een belangrijke werkgever is. Ook enkele activiteitstakken van de metaalsector, de voeding-, drank- en tabaksnijverheid en de bouwsector zijn goed vertegenwoordigd in de provincie. Gemiddeld in Vlaanderen leed de sector aan jobverlies in de beschouwde periode. West-Vlaanderen kon haar secundair jobaanbod behouden.

De commerciële dienstensector is de zwakke schakel in West-Vlaanderen (AI=0,89). Sinds 1997 heeft de sector al wel vooruitgang geboekt, maar ze bleef onder de gemiddelde Vlaam-

se evolutie. De horeca is wel sterk vertegenwoordigd in West-Vlaanderen. Zowel Brugge als de kust trekken veel toeristen aan. De quartaire sector ten slotte is goed vertegenwoordigd in West-Vlaanderen. Brugge heeft het hoogste jobaanbod in de quartaire sector (AI=2,22). Dit succes is te danken aan haar centrumfunctie als provinciehoofdstad, aan een legerdivisie, aan de verschillende ziekenhuizen en aan het feit dat ze een culturele hoofdstad geweest is.

### 3.4 ■■ Oost-Vlaanderen: geen werk in eigen streek

Oost-Vlaanderen is wat arbeidsmarkt betreft zowat het spiegelbeeld van de provincie Antwerpen. De provincie heeft een hoge werkzaamheid gecombineerd met een kleiner dan gemiddeld jobaanbod. Veel Oost-Vlamingen zijn met andere woorden tewerkgesteld buiten de provinciegrenzen. Oost-Vlaanderen is de provincie met de tweede hoogste (na Vlaams-Brabant) pendelintensiteit. De voornaamste eindbestemmingen zijn Brussel en Antwerpen.  Hfdst. 19

Het jobaanbod in de primaire sector is beperkt in Oost-Vlaanderen. De sector kende een beperkte stijging tussen 1997 en 2002. Oost-Vlaanderen situeert zich wat de secundaire sector betreft iets onder het Vlaamse niveau en kent zoals Vlaanderen een daling van het aantal secundaire arbeidsplaatsen. In het industriegebied rond de haven van Gent zien we als belangrijke sector de metallurgie. Ook de vervaardiging van transportmiddelen is vertegenwoordigd in Gent. Vooral in de buurt van Aalst vinden we ook meer jobs in de rubber- en kunststofnijverheid. Daarnaast zijn ook de textielnijverheid en de kledingindustrie sterk vertegenwoordigd in het bijzonder in de streek rond Oudenaarde.

De commerciële dienstensector is in Oost-Vlaanderen eerder beperkt aanwezig. De aanwezigheidsindex is nog lager dan die van West-Vlaanderen. Deze zwakke vertegenwoordiging geldt voor alle sectoren en voor alle arrondissementen. Er is vooral een achterstand op het vlak van vervoersondersteuning en informatica. Nochtans beschikt Oost-Vlaanderen over twee internationale verkeersassen en twee zeehavens, wat een sterke vertegenwoordiging van tertiaire activiteiten zou kunnen meebrengen. Enkel Gent, Nazareth en Sint-Niklaas hebben aanwezigheidsindexen die boven het Vlaams gemiddelde uitspringen. Wel is de sector er sinds 1997 al sterk op vooruitgegaan, maar de stijging bleef onder het Vlaamse gemiddelde. De quartaire sector is iets meer dan gemiddeld in Vlaanderen vertegenwoordigd in Oost-Vlaanderen. Gent springt er bovenuit met een hoog aanbod quartaire jobs (AI=2,31). Ook enkele kleinere centrumsteden hebben een degelijk jobaanbod in de quartaire sector.

### 3.5 ■ ■ Limburg: langzaam maar zeker

Limburg zit op alle vlakken aan de staart van de Vlaamse provincies. Sinds 1997 heeft de provincie haar positie op de arbeidsmarkt al wel sterk kunnen verbeteren. De werkzaamheid is het sterkst van alle provincies gestegen en de werkloosheid het sterkst gedaald. Enkel wat werkgelegenheidsgroei betreft, blijft Limburg wat achter. Er is een kleiner jobaanbod dan gemiddeld in Vlaanderen. En enkel Oost-Vlaanderen (+7,7 ppn) kende nog een iets minder sterke stijging van het aantal jobs dan Limburg (+7,9 ppn).

De provincie Limburg kent een sterke vertegenwoordiging van de primaire sector. In het Hageland vinden we een sterke concentratie van land- en tuinbouwactiviteiten. In de primaire sector zijn er tussen 1997 en 2002 wel heel wat jobs verloren gegaan. Dit kan wel een gevolg zijn van het seizoenseffect in de cijfers.<sup>7</sup>

De secundaire sector is goed vertegenwoordigd in Limburg. De meest specifieke bedrijfstakken voor deze provincie zijn de vervaardiging van transportmiddelen, van metaalproducten en van glas, bakstenen, cement en andere bouwmaterialen. In de arrondissementen Hasselt en Maaseik zijn de industriële en bouwactiviteiten doorslaggevend voor de werkgelegenheid. In het arrondissement Tongeren is de secundaire sector minder van tel. Enkel in Limburg kende de secundaire sector een noemenswaardige vooruitgang sinds 1997. De industrie is belangrijk in Limburg en daar situeert zich ook de zwakte van de provincie: de afhankelijkheid van multinationals. De strategie van deze bedrijven wordt elders uitgetekend en men heeft dus minder inspraak in de toekomst van de bedrijven. Bovendien zijn de Limburgse bedrijven sterk gericht op export, wat maakt dat de provincie relatief zwaar getroffen wordt als het economisch slechter gaat.

Limburg heeft een zeer klein aanbod aan jobs in de tertiaire sector. Enkel Hasselt valt op met een relatief hoog tertiair jobaanbod (AI=1,93). Deze sector kende wel een stijging in de periode 1997-2002, maar deze bleef onder het Vlaamse gemiddelde. Ook de quartaire sector staat zwak in Limburg en dat geldt voor alle subsectoren en voor alle arrondissementen. Het arrondissement Hasselt heeft wel een hoge aanwezigheidsindex (AI=1,18) die te danken is aan de aanwezigheid van de universiteit en de hogescholen. In Leopoldsborg (AI=2,56) en Kleine-Brogel, deelgemeente van Peer (AI=1,76) is de legerbasis verantwoordelijk voor de over-

---

<sup>7</sup> De statistieken van de loontrekkende jobs tonen de situatie op 30 juni en omvatten voor de primaire sector heel wat seizoensarbeiders. Bij een vroege of late oogst, pluk, landbewerking omwille van de weersomstandigheden kunnen er het ene jaar heel wat meer personen aan het werk zijn op 30 juni dan het andere jaar, wat schommelingen in de cijfers kan verklaren.

vertegenwoordiging van de quartaire sector. De sector kende een gemiddelde groei in de periode 1997-2002.

## **Tot besluit**

Onze wandeling door de Vlaamse provincies heeft aangetoond dat de arbeidsmarkt in elke provincie haar eigen karakter heeft. In alle provincies zijn de arbeidsmarktindicatoren tussen 1997 en 2002 gunstig geëvolueerd. Het ging dan ook economisch om een gunstige periode. De provincies Limburg en Antwerpen blijven wat achter op de drie andere provincies, voornamelijk door het belang van de secundaire sector die er gemiddeld in Vlaanderen op achteruit gaat en door hun afhankelijkheid van buitenlandse bedrijven wat hen conjunctuurgevoeliger maakt. Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen zijn de best scorende provincies van Vlaanderen. Vlaams-Brabant moet het vooral van de dienstensector en van de nabijheid van Brussel hebben. In West-Vlaanderen is de tertiaire sector de zwakke schakel. De secundaire sector is sterk vertegenwoordigd in West-Vlaanderen maar de provincie is niet erg afhankelijk van buitenlandse bedrijven. Oost-Vlaanderen heeft een hoge werkzaamheidsgraad gecombineerd met een beperkt jobaanbod, wat maakt dat veel Oost-Vlamingen pendelaars zijn.

Cijferbijlage: [www.steunpuntwav.be](http://www.steunpuntwav.be), rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2004, Jaarboek, Cijferbijlage.

Methodologie: [www.steunpuntwav.be](http://www.steunpuntwav.be), rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2004, Jaarboek, Methodologie.

